

Tárgytematika / Course Description

Társadalmi struktúra és rétegződés

NGM_RT043_1

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Róbert Péter

Félév / Semester: 2016/17/1

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 2/1/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 0/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

Az előadás átfogó képet kíván festeni a társadalmi struktúra elméletek alapjairól, fejlődéséről, típusairól illetve a rétegződéseméletek különböző megközelítési formáiról. Az egyes elméletek kapcsán a magyar társadalom szerkezetével kapcsolatos elméleti munkák és a különböző, Magyarországon lefolytatott rétegződésvizsgálatok eredményeinek összehasonlítására is sor kerül, ahol arra mód nyílik európai kitekintéssel.

Az előadás látogatásával a hallgatók társadalomelméleti tudása nő, a kritikus gondolkodás képessége fejlődik.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

Az előadás során érinteni kívánt témák a következők:

1. A társadalmi struktúra- és rétegződés kutatás célja. A struktúra és rétegződés fogalma.
2. Makrocsoportok különböző típusai: osztály, rend, kaszt, réteg, elit. Terminológiai eltérések. Marx és Weber elméletei.
3. A struktúrakutatás ismeretelméleti- logikai és kutatástechnikai követelményei. Heterogenitás és egyenlőtlenség. Nominális és graduális változók.
4. Társadalmi struktúra és értékrendszer. A struktúra kikristályosodása. A konzisztencia elve. Látens és manifeszt csoportok.
5. A struktúrakutatás két alapmodellje. Konfliktuselméleti és funkcionalista megközelítések. Szintézistörékvések: Lenski kísérlete.
6. Hálózati-elemzések, blokk-modellek.
7. Az államszocialista társadalmak strukturális viszonyai. A munkamegosztásra épülő megközelítések. A munkamegosztás fogalmának felbontása. A munkajellegcsoportok.
8. Integrációs sémák, duális megközelítések. A két világháború közötti magyar társadalom szerkezete.
9. Piac és redisztribúció. Az első és második gazdaság társadalomszerkezeti sajátosságai. Az L-modell és a kétháromszög-modell.
10. A státusmérés dilemmái. A speciális státus és az általános státus. A magyar társadalom státusrétegződése.
11. A státuskikristályosodás és státusinkonzisztencia jelensége a magyar társadalomban.
12. A státusrétegződésre épülő rétegződési modellek. A rétegződési modellek összehasonlítása.
13. Rendszerváltás, társadalmi rétegződés, új paradigmák.
14. Világrendszer-elméletek, globális egyenlőtlenség paradigmák

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

KÖTELEZŐ IRODALOM

Átfogó, általános irodalom:

- Andorka R. (2006) *Bevezetés a szociológiába*. Osiris Kiadó, Budapest. pp. 155-200 (5. fejezet Társadalmi szerkezet és rétegződés.)
- Farkas, Zoltán (2015): „A társadalmi struktúra fogalmának értelmezései. I. rész.“. In: Jel-Kép. (2), S. 97–117.
- Farkas, Zoltán (2016): „A társadalmi struktúra fogalmának értelmezései. II. rész.“. In: Jel-Kép. (2), S. 87–109.
- Giddens, A. (2008) *Szociológia*. Osiris Kiadó, Budapest. pp. 235-267. (9. fejezet –Társadalmi rétegződés és osztály.)

Irodalmak az egyes témakörökhöz:

Gecsér O. (szerk.) (2012) *Társadalmi rétegződés olvasókönyv*. ELTE, Budapest.

- Angelusz, Róbert (2010): „Tőke vagy erőforrás? Adalékok a társadalmi tőke elméletéhez“. In: *Szociológiai Szemle*. (3. sz.), S. 147–166.
- Bánóczy, Eszter; Kabai, Imre; Kovássy, Katalin (2015): „A „Körte““. In: Jel-Kép. (3), S. 121–144.
- Éber Márk Áron, (2015a): „Következtetések - a magyar társadalom tagolódásának megértése felé“. In: *Replika*. (94. sz.), S. 147–159.
- Éber Márk Áron, (2015b): „Osztályszerkezet Magyarországon. A világrendszer-elemzés perspektívájából“. In: *Replika*. (92-93.), S. 119–140.
- Gerő, Márton; Kovách, Imre (2015): „Struktúrák, egyenlőtlenségek és hálózatok“. In: *socio.hu*. 5. évf. (3. sz.), S. 17–43.
- Huszár, Ákos (2013b): „Foglalkozási osztályszerkezet (I.) - Elméletek, modellek“. In: *Statisztikai Szemle*. 91. évf. (1. sz.), S. 31–56.
- Huszár, Ákos (2013c): „Foglalkozási osztályszerkezet (II.) - Az osztályozás problémái“. In: *Statisztikai Szemle*. 91. évf. (2. sz.), S. 117–131.
- Huszár, Ákos (2013d): „Foglalkozási osztályszerkezet (III.) - Egy normatív-funkcionalista osztálymodell vázlat“. In: *Statisztikai Szemle*. 91. évf. (7. sz.), S. 718–744.
- Valuch, Tibor (2013): „A társadalomszerkezet változásainak néhány jellegzetessége a rendszerváltás Magyarországon“. In: *Aetas*. 28. évf. (4. sz.), S. 101–118.
- Vastagh, Zoltán (2013a): „A társadalomszerkezet vizsgálata a népszámlálási adatokon - Lehetőségek és kihívások“. In: *Statisztikai Szemle*. 91. évf. (4. sz.), S. 424–436.
- Vastagh, Zoltán (2013b): „Életstílus vagy státuszfogyasztás“. In: *Statisztikai Szemle*. 91. évf. (11. sz.), S. 1092–1117.